

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik I.

V Ljubljani 15. julija 1900.

Št. 14.

Na drugi slovenski katoliški shod!

Sredi meseca septembra se ima sniti v Ljubljani drugi slovenski katoliški shod. Ob koncu 19. stoletja, stoletja verskega indiferentizma in očitnega brezverstva, pričaj ta shod, da Slovenci tudi v sedanjih viharnih časih edino le v načelih katoliške vere iščemo svojo časno in večno srečo, da zvestoba Slovencev do matere katoliške cerkve še ni omajana in da nam bodo njeni nauki in njena načela tudi v bodočnosti merodajni pri delovanju za kulturni razvoj našega naroda. H krati se ima ob tej slovesni priliki ves slovenski narod pokloniti in posvetiti Gospodu Jezusu, svojemu nebeškemu kralju in mu slovesno obljubiti vdanost in zvestobo.

To so glavne misli, ki jih razvija poziv pripravljalnega odbora na katoliške Slovence. Brez dvoma bodo navdušene besede našle mogočen odmev v vseh vernih srcih in upati smemo, da bode drugi katoliški shod sijajna manifestacija slovenske katoliške zavesti.

Naj bi bil pri tem znamenitem slavlju častno zastopan tudi tisti stan, kateremu je izročena važna kulturna naloga vzgoje slovenske mladine, in ki ima sodelovati pri velikem delu krščanske prosvete med Slovenci. Z drugimi stanovi naj se ta dan združi tudi slovensko učiteljstvo, in izjavi s svojo navzočnostjo, da smatra nauke katoliške cerkve.

za edino pravo podlago svojega vzgojnega delovanja. Šolstvo zavzema na programu vsakega katoliškega shoda odlično mesto. S tem izpričujejo katoličani, kar je cerkev skozi vsa stoletja dejansko priznavala, da smatrajo šolo važnim kulturnim činiteljem, od katerega je odvisna bodočnost naroda.

Kolike važnosti je bil za razvoj šolstva pretekli devetnasti vek! Mnogo se je storilo za narodno prosveto, in nikakor nam ni v mislih napredek šolstva in njega tehniško izpopolnitev utajevati ali zmanjševati. Najmanj si katoliška cerkev želi „teme“ in „mračnjaštva“ ali pa želi ljudstvo ohraniti nevedno in „nerazsodno“, da ložje gospoduje nad njim. Zgodovina dovolj jasno dokazuje, da je bila ona največja pospeševaljica omike in šolstva. Zato z veseljem pozdravlja vsak napredek na tem polju. — Toda pogled na pretečeno stoletje nas tudi uči, da so se ravno v njem najmočneje pojavljali oni vplivi, ki hočejo šolo cerkvi popolnoma odtujiti in tako iztrgati njeni materinski skrbi najnežnejši del Kristove črede — mladino. Nasproti temu prizadevanju mora slovenski katoliški shod iz nova slovesno proglasiti nepreklicljivo in neizbrisljivo pravico svete cerkve do šole in krščanske vzgoje mladine.

Izjave cerkvenih zborov, papežev in škofov dovolj jasno pričajo, da je cerkev vedno in povsod to pravico zahtevala. Kjer pa je državna oblast te pravice kruto kršila in vpeljala brezversko šolo, nastopila je cerkev pot samopomoči, vstanavljala svoje lastne šole in tako z velikimi žrtvami izvrševala od Boga ji izročeno poslanstvo. Gledé na Avstrijo je nedavno princ Liechtenstein dobro rekel: imamo katoličani dovolj poguma in zavesti, da postavnim potom zahtevamo tako krščansko šolo, kakor je krščansko naše verno ljudstvo, ki jo vzdržuje s svojimi žulji.

Druga važna točka šolskega vprašanja, ki se bode na katoliškem shodu obravnavala, je krščanska organizacija učiteljstva. Mišljenje učiteljstva je za šolo v nekem uziru še važnejše nego zakon, ki je le na papirju. Od osebe vzgojiteljeve je namreč v prvi vrsti odvisen dober ali slab vpliv na mladino. Krščanski stariši, ki izročajo svoje otroke učiteljem v vzgojo, morajo imeti neko jamstvo, da se bode ta vzgoja nadaljevala v istem smislu, kakor jo je pričela domača hiša, da se ne bodo zatrlle one nežne kali, ki so bile od očeta ali matere zasejane v nežno otroško srce. In to jamstvo morajo iskati zlasti pri osebi vzgojiteljevi, njegovem prepričanju in značaju. Zato je učiteljsko gibanje, oziroma načela, ki se v tem gibanju kažejo, velike važnosti za značaj našega šolstva. Tudi v okviru sedaj veljavnih ljudsko-šolskih postav vtegne dobromislečče učiteljstvo mnogo pripomoči, da je vzgoja mladine res krščanska, dočim liberalno ali socialno - demokrasko učiteljstvo lahko zlorablja svoj vpliv, da vniči ono „versko - npravno vzgojo“, katero nam zajamčuje šolski zakon.

Katoliški shod se bode moral ozirati na sedanje protiversko in cerkvi sovražno gibanje med učiteljstvom, naj se že imenuje liberalno ali jungovsko in je v imenu slovenskega krščanskega ljudstva obsoditi.

H hrati pa upamo, da bode shod pospešil že davno potrebno in zaželjeno krščansko organizacijo. Ravno zato je potrebno, da se kolikor mogoče mnogo učiteljev in učiteljic shoda vdeleži in ondi navzame svetega navdušenja za svoje ideale in nevstrašenosti v boju za nje!

Ker bode kat. shod v s e s l o v e n s k i shod, ne bode mogel prezreti velikih krivic, ki se godé pri šolstvu obmejnim Slovencem. Saj že zdrava pedagoška in didaktična načela zahtevajo, da se otrok poučuj najpreje v materinščini, kar velevalo tudi državni osnovni in šolski zakoni. Zato mora slovenski katoliški shod povzdigniti svoj glas in obsoditi za Slovence neznosne šolske razmere na Koroškem, Štajerskem in drugod, kjer se deca z zistematičnim ponemčevanjem izneverja svojemu narodu.

To so nekatere točke šolskega vprašanja, ki se bodo v Ljubljani na kat. shodu pretresovale. Morda o kateri izmed njih še kaj več izpregovorimo. Toda že iz ravnokar povedanega je jasno, kako važno bode to zborovanje tudi za učiteljstvo. Zato naj bi poziv pripravljalnega odbora tudi pri njem našel radosten odmev!

Vzbujaj v otroku ljubezen do prirode!

Kako lepa si, priroda! Kdo bi te ne ljubil!

In vendar mnogi otroci nimajo prave ljubezni do nje. Lahko-miselno pokončujejo cvetice, zelišča in žita, razdirajo gnezda, lové ptičke in trpinčijo vsakovrstno golazen.

Naloga učiteljeva bodi toraj tudi tukaj: blagodejno vplivati; njegova dolžnost bodi: v otroku vzbujati ljubezen do prirode. Le če bodemo v otroško srce vcepili resnično ljubezen do vseh prirodnin, le tedaj ne bodo mučili živalij in ne bodo brezpotrebno pokončavali rastlin.

In vzrokov za to, da vcepljamo v mladinska srca ljubezen do prirode, imamo dovolj. Prvi vzrok je pač ta, ker vse prirodne stvari izhajajo iz iste stvarnikove roke kakor človek sam. Ta vzvišena resnica, da je isti Bog stvarnik prirode in človeka, mora nas napolniti s spoštovanjem in čišljanjem živalstva in rastlinstva, obdati mora vso prirodo z neko nedotakljivostjo.

Ko je Bog stvaril svet, je rekel: „Naredimo človeka po svoji podobi in sličnosti: in gospoduj ribam morja, in pticam neba, in zverinam, in vsej zemlji in vsej lazni, ki se giblje na zemlji.“¹⁾ Gospoduj! — kako globokega pomena je ta beseda. Bog ni rekel: pokončavaj! trpinči! temveč gospoduj! Človek naj ne bo neusmiljen trinog, marveč ljubezniv gospodar nad vso prirodo. Kakor dober gospodar ljubi svoje podložne, jih varuje pred neugodami, skrbi po očetovski za nje, tako naj tudi človek ljubi prirodo, naj jo varuje vsega nepotrebnega zla, ter naj je brez potrebe ne pokončuje.

¹⁾ Dr. Fr. Lampe, Zgodbe sv. pisma, str. 33.

In priroda sama! Ona sama vzbuja v nas ljubezen do sebe, ako je naše srce le še vzprejemljivo za ljubezen do kake stvari. Kdo ne bi ljubil malih krilatcev, ki s svojim ljubeznivim petjem oživljajo ves gozd; kdo ne bi z veseljem občudoval zlatega klasja, ki se ziblje kakor valovi morjá; kateremu očesu ne prija zelen travnik posejan z mnogobarvanimi cveticami!

Iz ljubezni do prirode izvira tudi ljubezen do ljudi. Skušnja nas uči, da, kdor ni usmiljen do živali, tisti tudi nima usmiljenja s svojim bližnjikom. Kdor je toliko pokvarjen, da se mu ne smili uboga živalica, ako jo neusmiljeno trpinči, temu se tudi človek ne bo smilil; in ne moremo se čuditi, ako v svoji nečloveški strasti učini zló svojemu bratu.

Ako imamo toliko vzrokov ljubiti prirodo, ali ni potem učiteljeva dolžnost, tudi neizkušeno mladino napeljevati k ljubezni do prirode?

Kako pa napeljuj učitelj izročeno mu mladino k ljubezni do prirode? Za to se nam ponuja vedno dovolj prilike. Seveda, bolj kakor vse prigravarjanje, vse svarjenje in kaznovanje, mnogo bolj vpliva na otroka lep zgled, ker že pogovor pravi: Besede mičejo, zgledi vlečejo.

Že pri malem otroku opazujemo, kako vplivajo nanj zgledi odraslih ljudij. Male deklice vidijo dan za dnem, kako mati kuha, pogrinja mizo, prinaša jedi itd. Tudi ona pripravi mizo svoji punčiki ter ji ponuja jedi v v malih posodicah. Deček vidi jezdeca in tudi sam hoče jezdit. Ker pa nima konja, zadovoljen je tudi s palico, katero okobali ter jo jezdi po sobi semtertja natančno posnemajoč jezdeca.

Kakor na manjše otroke, prav tako vplivajo zgledi tudi na učence, in treba jim je le pogosto kazati lepe zglede, od slabih pa jih je treba odvrčevati.

Z zgledom pa ne pokažemo otroku samo, kaj mora storiti, temveč tudi, kaj naj stori in, da je tudi mogoče tako storiti.

Zato vplivaj učitelj na otroka v prvi vrsti z lastnim zgledom, v drugi vrsti pa tudi z zgledi drugih, s pripovedovanjem primernih prizorov in dogodb.

Prav pogosto se ponuja učitelju prilika z zgledom pokazati ljubezen do prirode. Pride zima. Drobni ptički nimajo hrane, zato se približajo človeškimi stanovališčem. Prvi bodi učitelj, ki jim ob navzočnosti učencev potresa zrna. Pri taki priliki pa ne pozabi položiti nekaj primernih besed v mehko in sprejemljivo otroško srce. Spodbujaj jih, da tudi sami doma tako storijo, in opozori jih, kako je prijetno in zabavno opazovati drobne ptičice. Najprej prihajajo boječe, potem pa, ko spoznajo, da jih ljubimo, da jim nič žalega ne storimo, postanejo popolnoma domače, ne bojé se več in privadijo se še celo toliko človeku, da pridejo na roko in z roke pobirajo hrano.

Na svojem izprehodu zasačiš več otrok, ki stojé sredi največje trave in si trgajo pisanih cvetic, da si naredé šopke, ali da si spletó vence. Nikar ne zavpij nad njimi, ne zmerjaj jih ali še celo brezpogojno zapodi. Pokliči jih k sebi ter jim prijazno povej, da je to prav lepo, da si trgajo cvetic, povej jim, da tudi ti ljubiš te krasne hčerke prirode. In, da jim daš lep zgled, kako se lahko tudi ob poti nabere dovolj lepih cvetic, utrgaj si tudi sam nekatere ob poti. Naposled pa še-le dostavi, da ni prav, da hodijo po

travi, ker s tem pokončajo po nepotrebnem mnogo drugih cvetic in mnogo trave ter delajo tudi posestniku zemljišča škodo.

Jako blagodejno vplivajo na otroško srce tudi lepe povestice, katere kažejo posnemanja vredne zglede drugih. Takih zgledov učitelju pač ni treba daleč iskati. Najde jih na izbero v berilih, v „Vrtcu“, „Angeljčku“ in drugih mladinskih knjigah. Pa tudi zgledi, kjer se nam pripoveduje o hudobnih, neusmiljenih dečkih, močno vplivajo na nepokvarjenega otroka. Vendar pa je vedno bolj priporočati prve kakor pa zadnje.

Tudi pri obravnavanju raznih berilnih vaj se nudi učitelju prilika, da vzbuja v svojih učencih ljubezen po narode. Jako uporabni so primerni stavki pri lepopsnih vajah in s pridom se moremo posluževati v ta namen tudi nekaterih pesmic pri petju.

Ali pa ne smemo nobene živali usmrtiti, nobenega drevesa posekati, ne trave pokositi? Da, tudi na to je treba otroke opozoriti. Bog je ustvaril narodo človeku v korist. Adamu in Evi je rekel: „Glejta, dal sem vama vse zelišče, ki rodi seme na zemlji, in vse drevje, ki ima v sebi seme svojega plemena, da bo v živež vama.“¹⁾ Toraj vse, kar je človeku v korist, vse sme rabiti; le brez potrebe naj se nič ne pokončuje. Ugonobiti se smejo dalje tudi mnoge škodljive živali, kakor: hrošči, gosenice itd.; toda opozoriti je treba otroke na to, da se živali, katere moramo ugonobiti, ne smejo brez potrebe mučiti, temveč usmrté naj se kar najhitreje mogoče.

Konečno naj še omenim, da je treba, kolikor mogoče, otroke odvracati od tega, da ne gledajo, kadar se živali morijo, kakor n. pr. pri mesarjih, ker s takim opazovanjem se prav lahko v otroku zaduši usmiljenje in ljubezen do živali.

R.

Formalne stopinje pri katehetskem pouku.

V. Biblijska kateheza za I. razred. („Sv. trije kralji.“)

Otrokom je že znano rojstvo Jezusovo in prihod pastirjev k jaslicam. Znani so jim tudi pojmi: Judje, Jeruzalem, Betlehem. Na to se kar lahko naveže zgodba o svetih treh kraljih. — A treba je tudi za naprej pripravljati. Ker je v zgodbi več takih reči, ki jih otroci še ne poznajo, in bi jim bila vsled tega vsa zgodba nejasna, zato jih je treba primerno razjasniti še pred pripovedovanjem. Neznano jim je n. pr., zakaj je ravno zvezda naznanjala Jezusovo rojstvo; čisto neznani so malim izrazi pismarji, prerokovanje, Jutrovo.

I. stopinja. Kaj smo se že učili o Jezuščku, božjem detetu? Kje je bil rojen? Kdo je prvi izvedel, da je že prišel na svet? Pastirci... O, kako je bilo lepo takrat! Kako je bila vesela tista sveta noč! Pa čudno, da ni prišlo več ljudij k Jezusu. Saj Jezus ni prišel nepričakovano na svet. Lahko bi bili še drugi vedeli, da je rojen Izveličar. Saj je ljubi Bog judom že davno naprej povedal po prerokih, da jim bo poslal Izveličarja. (Pre-

¹⁾ Dr. Fr. Lampe, Zgodbe sv. pisma, str. 33.

roki so bili sveti možje, kateri so veliko vedeli o prihodnjem Izveličarju in so ga po božjem povelju tudi že naprej napovedovali ali prerokovali o njem). Eden izmed njih je prerokoval: Kedar se bode na nebu prikazala velika svetla zvezda, takrat bode Izveličar rojen. Drugi je napovedal: V Betlehemu bode rojen. — Kar so preroki napovedovali o Izveličarju, je zapisano v velikih bukvah. Te bukve imenujemo sveto pismo. V teh svetih bukvah so mnogokrat brali in po njih učili učeni možje judovske dežele. Ti možje so se imenovali pismarji. — Pa ne le judje, marveč tudi taki ljudje, ki so živeli v drugih deželah (pagani) so vedeli, da bode prišel Odrešenik. Izvedeli so od judov. Danes vam bom povedal, kako so iz takih daljnih krajev prišli sveti trije kralji molit Jezusa. Prišli so od one strani, kjer solnce izhaja, pravimo tudi: iz Jutrovega ali iz jutrove dežele.

II. stopinja. Pové se vsa zgodba (po knjižici „Kržič, Svete zgodbe“ št. 6, str. 22, ali pa „Skuhala - Knecht“ str. 49). Vsa zgodba pa se mora zato najprej povedati, da imajo otroci nekaj skupen pregled; tudi do srca jim bolj gre, ako prvič slišijo zgodbo v celoti. Nato se pa obravnava v krajših oddelkih, kakor je že zaznamovano v knjižici:

1. Povem vam še enkrat prvi del: Ko je bil Jezus v Betlehemu rojen, so prišli modri iz jutrove dežele v Jeruzalem. Rekli so: Kje je novorojeni kralj Judov? Videli smo njegovo zvezdo na Jutrovem in smo ga prišli molit. Ko je kralj Herod to slišal, se je prestrašil in ves Jeruzalem z njim. Sklical je vse pismarje ter jih izpraševal, kje bi bil Kristus rojen. Pismarji mu odgovoré: V Betlehemu na Judovskem.

Kdo mi vé sedaj povedati, kako je bilo, ko so prišli trije modri v Jeruzalem.

Najprej pové spretnejši učenec, kolikor mu je ostalo v spominu, četudi s svojimi besedami, da le ni napačno. Ako je kaj izpustil, naj katehet vpraša druge, kaj se je izpustilo, ter naj pokliče učenca, kateri dopolni izpuščeno. Če se pa nihče ne oglasi, naj s primernim izprašanjem pomaga prvemu učencu, da pové še izpuščeni stavek; če pa še tako ne gre, naj pové sam. Čeravno se katehet zadovoljuje, ako mu učenci odgovarjajo s svojimi besedami, zlasti pri nebistvenih rečeh, naj vendar le sam zmira z istimi besedami po knjižici ponavlja to, kar se morajo zampomniti.

Ko se je katehet prepričal, da so si učenci vsaj večinoma po vsebini zapomnili prvi del, naj ga še nekoliko razloži besedno in stvarno ter dá razloženega zopet ponavljati. Enako naj obravnava vsak oddelek.

Pojasnilo: Kdo je prišel razun pastircev še molit Jezusa? (Modri. Kaj so bili modri?) Modri so bili razumni, učeni možje. Bili so tudi bogati in imenitni; zato se imenujejo tudi kralji. Imenujejo se po ustnem izročilu: Gašpar, Melhijor, Baltazar. — Iz katere dežele so prišli? (Iz jutrove dežele. Kje je to?) Že prej sem vam povedal, da je „jutrova dežela“ še daleč od svete dežele, tje proti solnčnemu vzhodu, t. j. ko bi se kdo v Betlehemu ali v Jeruzalemu obrnil zjutraj proti onemu kraju, kjer solnce izhaja, bi gledal proti deželi, iz katere so prišli trije modri — proti jutrovi deželi. — Od kod pa so izvedeli trije modri, da je rojen Izveličar? (Po zvezdi.) Tako lepe zvezde še niso videli nikoli poprej; svetica je žarnejše in svetleje nego druge. To je bila

tista zvezda, o kateri je bil prerok napovedal, da se bo prikazala takrat, ko bode Izveličar rojen. Zato jo kralji imenujejo „njegovo“ zvezdo. Zakaj so modri najprej iskali Jezusa v Jeruzalemu? (Ker je bil glavno mesto in je tam živel kralj Herod, češ, pri starem kralju bodo najlažje izvedeli, kje je novorojeni kralj). — Ali je bil Herod vesel, ko je izvedel, da so prišli modri? (Zakaj se je prestrašil? Zato ker so modri vprašali; kje je novorojeni kralj judov?) Mislil si je: „Kralj sem jaz; ali naj mar sedaj izgubim kraljevsko čast? Ne, kralj moram ostati; novorojenega kralja pa hočem umoriti.“ Tako je mislil v svojem zlobnem srcu; povedal pa tega ni nikomur. — Zakaj so se drugi ljudje v Jeruzalemu (= ves Jeruzalem) ustrašili? Bali so se, da ne bi nastala vojska, posebno ker so vedeli, da je Herod tako zelo hud. — (O pismarjih in prerokih gl. I. stopinjo.)

Ponavljanje prvega oddelka!

Sedaj vam hočem dalje pripovedovati, kako je Herod modre poslal v Betlehem: Tedaj je Herod poslal modre v Betlehem in jim je rekel: „Pojdite in skrbno poprašujte po detetu; k'adar je najdete, pridite mi povedat. Tudi jaz pojdem molit dete.“

Kam je Herod poslal tri modre? Kaj jim je rekel?

Pojasnilo: Ali je hudobni Herod res mislil iti molit božje dete? Hudobnež je le z ustmi tako govoril, v srcu pa je nameraval vse kaj drugega; mislil je: da le izvem zanj, pa ga pojdem umorit.

Povej še enkrat, *kako je poslal Herod modre v Betlehem*? Ti pa ponovi sedaj oboje: 1. Kako so prišli trije modri v Jeruzalem? 2. Kako jih je poslal Herod še dalje v Betlehem?

3. Sedaj vam še povem, kako so trije modri našli Jezusa: Modri se precej odpravijo proti Betlehemu. In glej, zvezda, ki so jo videli na Jutrovem, je šla pred njimi. Ko so modri zagledali zvezdo, so se silno obveselili. Nad krajem, kjer je bilo dete, je obstala. Šli so notri in našli dete in Marijo, njegovo Mater. Poklekneli so predenj in ga molili ter mu darovali zlata, kadila in mire.

Kako so modri našli Jezusa?

Pojasnilo: Zakaj so bili modri tako veseli zvezde? Mislili so si: sedaj vemo, da smo na pravem potu; Bog sam, ki nam je pot pokazal do sem, nas bode pripeljal do božjega deteta, da ga ne bode treba dolgo iskati od hiše do hiše. — Kako so imenovali modri Jezusa že takrat, ko so v Jeruzalemu vpraševali po njem? Da, Jezus je kralj, pa ne zemeljski kralj, kakor Herod, — Jezus je nebeški kralj, njegov prestol je v nebesih. Jezus je Sin nebeškega Očeta, pravi Bog. Kaj se je torej spodobilo, da so storili modri, ko so ga zagledali? — Kaj so mu darovali? To so bile lepe reči. Vsak je prinesel, kar je bilo najboljšega v njegovi deželi. Zlato že dobro poznate, kadilo ste že tudi videli v cerkvi, duhovnik ga dene na žrjavico v kadilnici in prijetno dišeč dim se začne vzdigovati kvišku, mire pa še ne poznate, ker je ni pri nas. To je prav lepa smola, ki se v onih krajih cedi iz nekega drevesa, kakor pri nas iz smreke. Če se dene ta smola v mrtvo človeško

truplo, potem ne strohni kmalu. Sveti trije kralji se ne imenujejo zastonj „modri“. Vedeli so, da bi se ne spodobilo, ko bi prišli prazni, ko gredó obiskat nebeskega kralja. Mislili so si: To dete je Bog, Bogu pa je treba dati najboljše. Zlato imajo kralji; zlato krono, zlato verižico, zlat prstan itd.; Jezus je tudi kralj; zato so mu prinesli bliščečega zlata; kadilo se zažiga Bogu; Jezus je tudi pravi Bog, torej so mu darovali dišečega kadila. Pa Jezus ni le Bog, marveč tudi človek, ki bo umrl za ljudi; mira se rabi pri mrtvih ljudeh; torej so mu prinesli tudi mire.

Povej sedaj še enkrat: kako so modri našli Jezusa? Ti pa ponovi še enkrat tudi poprejšnje: 1. Kako so prišli modri v Jeruzalem? 2. Kako jih je Herod poslal v Betlehem? in 3. Kako so modri našli Jezusa.

4. Povem vam še kratki konec, kako so se modri vrnili domov: Ponoči pa je Bog zapovedal modrim, naj se ne vračajo k Herodu. Vrnili so se po drugem potu v svojo domovino.

Kako so se vrnili modri v svojo domovino?

Pojasnilo: Sv. trije kralji so bili od dolgega potovanja trudni. Kje so prenočili? Hitro zaspé. Imeli so nenavadne sanje. Bog sam jih je v spanju opomnil, naj nikar ne hodijo pravit Herodu, da so našli Jezusa. Zakaj ne?

Še enkrat: Kako so se vrnili modri v svojo domovino? Potlej pa vse: 1. Kako so prišli modri v Jeruzalem? 2. Kako jih je Herod poslal v Betlehem? 3. Kako so našli Jezusa? 4. Kako so se vrnili v svojo domovino?

III. stopinja. Katere ljudi že poznaš, ki so prvi izvedeli, da je Jezus prišel na svet? (Marija, Jožef, pobožni pastirci, sv. trije kralji.) Ali ne poznaš nobenega drugega? Ali Herod ni še vedel? Tudi; modri so mu povedali. Kaj pa pismarji? Le-ti so sicer v sv. pismu brali, kje ima rojen biti, pa niso mislili, da je že na svetu. Tudi ti so izvedeli po modrih veseló novico. — Kako pa so se vèdli? Pastirci so božje dete spoštljivo častili in molili. Kaj pa sv. trije kralji? Herod ga je sovražil in hotel umoriti. Pismarji so pač drugim povedali, sami pa niso šli počastit. Kateri so bili judje, kateri pagani?

IV. stopinja. Danes ste se torej naučili dve reči: Zvezda je rojstvo Jezusa Kristusa oznanila modrim v jutrovi deželi, modri pa kralju Herodu in pismarjem. (Vpr. 69. v Mal. katekizmu se ponovi do 3. točke incl.) Druga reč pa je: Modri iz jutrove dežele so prišli Jezusa molit in so mu darovali zlata, kadila in mire. (Vpr. 70. se ponovi do 3. točke incl.) — Oboje nas uči, da Jezus ni le Odrešenik judovskega ljudstva, marveč tudi paganov, torej vseh ljudi.

V. Uporaba. Sveti trije kralji so morali prehoditi dolgo, dolgo pot, da so prišli do Jezusa, mi pa imamo vse drugače. Le nekaj stopinj je treba storiti, pa smo v cerkvi pri Izveličarju. V tabernaklju je Jezus vedno pričujoč. Ko stopiš v cerkev, že pri vratih zagledaš lučico, ki noč in dan gori pred velikim altarjem in se zato imenuje večna luč. Ta večna luč nam izpred altarja oznanjuje isto, kar je oznanjala svitla zvezda trem modrim:

Tukaj je Jezus Kristus! Oj, prosim vas, dragi otroci, posnemajte tudi vi svete tri kralje. Nič niso gledali ti blagi možje, ali so tla lepa ali umazana, nič se niso bali, da bi si ne umazali kraljevske obleke, marveč, ko so zagledali premilo božje dete, so spoštljivo poklekneli in pobožno molili.

Tudi darovati mora sleherni izmed nas kaj Jezusu. No, kaj mu boš daroval? Nimaš zlata, nimaš kadila, ne mire; a povem ti, da lahko daruješ še kaj boljšega, kaj takega, kar ima Jezus še veliko rajši. Gotovo si že slišal, da se prav dobro srce imenuje tudi „zlató“ srce; če je kdo prav zelo priden in dober ter se trudi storiti vse, kar je po božji volji, pravimo: „Ta človek ima zlató srce!“ Glej, če imaš tudi ti tako dobro — zlató srce, tedaj daruješ Jezusu pravo, čisto zlató. — Kaj pa bo s kadilom? Kedar v cerkvi denejo mašnik kadilnih zrníc na žrjavico, se tako lepo vzdiguje dim kvišku in puhti prav prijeten vonj. Glej, enako se godi, kadar prav lepo pobožno moliš: tvoje misli in želje se vzdigujejo proti nebesom in so, kakor prijetna dišava, Bogu močno všeč. Mira pa je grenka reč in pomeni trpljenje, težave. Če torej prav krotko in mirno trpiš, kedar te zadene kaj hudega (če si lačen ali hudo žejen, če te zebe, glava boli, če si se naveličal težjega dela . . .). Sveti ljudje, kateri imajo Jezusa res prav radi, iz ljubezni do Jezusa še celó iščejo trpljenja, sami si naložé kaj težkega ali pa se odreko kaj prijetnega. To imenujejo (prostovoljno) zatajevanje ali premagovanje samega sebe.*)

A. K.

(Praznik sv. treh kraljev.)

LISTEK.

Ivánov gospod.

II.

Kdor ima srce za siromašno ljudstvo in se ne boji dela, njemu ni dolgčas v samotnih gorah. Ne toži se mu po zabavah in šumnih veselicah trgov in mest, zakaj bolj ga zabava odkriti, priprosti kmetič, ki nosi svoje srce na jeziku, nego domišljava trška gospoda, ki z neko ošabno, priučeno samozavestjo presoja in obsoja vse in s pomilovalnim nasmehom zré doli na „zarobljeno“ kmečko ljudstvo. Zadovoljen je z uspehi, ki mu jih nudi resno delo bolj kakor z vžitki razkošnih veselíc, ki sicer šegačejo čute, toda ne blažé duha.

Ivanov je bil v gorah za Kumom zadovoljen in srečen. Kmalu je bil domač v svojem kraju. V kratkem času je spoznal ljudi po onih raztresenih seliščih, spoznal njihove navade in razvade, videl njihove potrebe . . .

Pred vsem je nedostajalo ljudstvu pouka. To je zlasti občutil pri izpraševanju in pripravljanju otrok za prejem svetih zakramentov. Oh, to je bilo

*) Po „Krzlič. Detoljubu“ IX.

trpljenja! Otroci so prihajali k pouku nevedni ali pa napačno poučeni in le malokdo je znal brati. Zato se je moral Ivanov mnogo truditi, predno je otroke vsaj najpotrebnejšega naučil.

O, kako bi bilo prijetno in lahko, ako bi znali otroci vsaj brati; tako si je mislil večkrat in o priliki je omenil temu in onemu, naj bi se napravili šolo tudi v gorah.

Toda vedno isti refren: „Čemu pa nam bo? . . . Ali bomo zapisali bige vanjo?“

Kdor je stanoviten, premaga vse ovire in doseže cilj, ki ga ima pred očmi . . .

Seveda Ivanov ni mogel pripraviti ljudij, da bi zahtevali redno šolo z rednim učiteljem. — Zato so bili premalo zavedni.

„Čakajte“, mislil si je, „ko spoznate korist šole, boste sami zahtevali šolo in učitelja.“

„Bom pa jaz učil vaše otroke!“ dejal jim je nekoč.

Kmetje so se muzali:

„Prazno delo! . . . Vidimo, da mu je dolgčas, ker se bode ubijal z otroci.“

Poleg župnišča je veliko zidano poslopje, v katerem so kleti, hlevi in shrambe. Tako shrambo je dal Ivanov popraviti, poklical je mizarja, ki mu je zbil nekaj klopi, mizo, tablo in omaro. Šola je bila za silo opravljena . . .

Prihodnjo nedeljo oznani raz leco: „Stariši, pripeljite svoje otroke v šolo. Nisem sicer poslan v gore učiti vaše otroke branja in pisanja, vendar se hočem truditi z njimi. Siliti vas ne morem, toda prosim vas, nikar ne kratite otrokom koristi in blagoslova dobrega pouka. Naj se vaši otroci učé, da bodo kdaj razumnejši možje, kot ste vi.“

To je šumelo potem pred cerkvijo.

„Moj že ne bode hodil . . . Naš bode krave pasel . . . Še tega je bilo treba, branja naj se učé namesto dela. O, seveda, potem bi pa v senci sedeli. — Ali nismo mi dovolj razumni? Ali je treba razumnejših ljudi, kakor smo mi . . . Kakor živimo mi, tako naj živé naši otroci . . . Bog ve, kaj namerja ta gospod z nami . . . O, ta nas bode še nove vere učil. — Le čakajte, boste že videli.“

Ivanov si je mislil:

„Sedaj bodo že pripeljali otroke v šolo . . . Poskusil bodem, morda pojde z božjo pomočjo. Ko pa izprevidijo, da je šola koristna, dobimo učitelja.“

In določenega dne je pričakoval množice otrok iz vseh selišč. V duhu se je že radoval in šalil z mlado, otročjo čedo . . .

Toda Ivanov je sedel in sedel za mizo, gledal v vrata, kdaj se odpró in se vsujejo otroci noter, oziral se je po stezah, da bi uzrl prihajajoče. Vrata so visela mirno v tečajih in steze so bile prazne, kakor ob delavniških . . .

„Ali me niso razumeli?“

Predno je bil obupal, prišlo jih je nekaj iz bližnjih selišč . . .

„Vendar“ . . .

Odvalil se mu je kamen od srca.

Seveda jih ni bilo niti desetorica in še te ni pripeljalo hrepenenje po znanji, ampak . . .

„Našega nič ne rabimo doma, imamo pastirja“ . . .

„Naš je pa prestrahopeten za pašo. V črni grapi imamo pašnik, pa je preveč divje tam za takega otroka“ . . .

„Pri nas pa nimamo kaj pestovati, naj pa hodi v šolo, da ne bode doma nagajala“ . . .

„O, ti ljudje!“ . . .

Zastonj jih je pričakoval Ivanov kaj več. Stariši so pošiljali otroke pridno na pašo, kjer so se podili za živino, preganjali se in odraščevali v neumnosti.

„Ja, kdo bode pa živino pasel“ . . .

Začel je s tistimi, kolikor jih je bilo prišlo. Vsak dan se je trudil z njimi tri do štiri ure. Seveda je bilo v začetku precej trdo, zakaj sam ni bil vaju poučevanja, a otroci so bili neokretni. Stariši, ki sami niso poznali črk, niso mogli otrok poučevati in pripravljati doma . . . Pa je vendar šlo. Otroci so dobili veselje do učenja in v mladih, dovzetnih srcih se je vzbudila ljubezen do učitelja, ki je bil z njimi dober in ljubeznjiv. Radi so hodili v šolo in se tudi radi učili. Kmalu so znali brati in pisati pa tudi obnašali so se lepše kakor oni, ki niso hodili v šolo, kar so ljudje kmalu opazili in stariši šolarjev so bili nekam ponosni.

„Naš fant zna pa brati in pisati . . . Da bi ti videl“ . . .

„O, pridemo že še skupaj,“ mislil si je Ivanov in v glavi mu je zorel gotov načrt.

Prišla je zopet spomlad, ko se začno otroci učiti krščanskega nauka za prejem sv. zakramentov . . . Takrat so prišli vsi, celó od najoddaljenejših kotov. Nikjer niso potrebovali pastirjev . . .

Ivanov je bil s svojimi učenci že zelo napredoval. Lahko so se že učili krščanskega nauka iz katekizma, kar je olajšalo delo njemu, otrokom, pa tudi starišem.

„Da se vsaj sami lahko učé!“

Oni, ki so rasli s telički na paši, ostali so telički v šoli. Ivanov se je trudil z njimi, kolikor se je dalo, toda k večjemu kake molitvice so se naučili, katere so pa zopet splašili doma stareji, ki so bili že deloma pozabili kar so nekdanj znali, ali pa nikdar prav znali niso . . .

„Nihče ne pojde k spovedi in k obhajilu, kdor ne bode znal krščanskega nauka po katekizmu“ . . .

Otroci, ki so hodili v šolo in so se bili naučili brati, znali so kmalu vse, a drugi . . . To je bilo žalosti. Bližala se je doba, ko so šli k prvi izpovedi in k sv. obhajilu . . . O, sedaj so pa našli stezo, ki vodi v šolo marsikateri stariši.

„O, pustite našega k spovedi!“

„Zna?“

„Zna.“

In Ivanov, ki jih je poznal, vprašal ga je brž to in ono, toda otrok je ali zijal ali se pa spustil v jok.

„Zna?“

„Zakaj ga pa tako vprašate?“

„Kadar bode vse znal, pa pojde.“

To je izvedela marsikatera mati in marsikateri oče, ki je prišel prosit za otroka.

Ivanov je bil trd, neizprosen.

Pred sklepom je povabil vse otroke in njihove stariše k glavnemu in odločnemu spraševanju. Prišli so otroci pa tudi očetje in matere, da jih je bila soba polna.

Zadovoljnost je sijala na Ivanovem obrazu . . .

Gladko so odgovarjali oni otroci, ki so redno pohajali v šolo vsak dan, da se je smijalo Ivanovo srce in so se čudili stariši. Oni, ki so hodili samo zaradi krščanskega nauka v šolo, pa tudi tega niso znali. Malokateri je znal kako molitvico, pa še to bolj na debelo.

„Vi, ki znate krščanski nauk, boste prejeli sv. zakramente, vi pa, ki ne znate, pojdete pa drugo leto, ako boste toliko, znali kakor sedaj ti-le.“

Nesrečneži so se spustili v jok in njihovi stariši so pobesili nosove. Sedaj se je zdel Ivanovu pravi čas, da pokaže ljudem, kaj se otroci naučé v šoli.

Drug za drugim so razumljivo čitali lepe berilne sestavke in računali na pamet.

„Lejte, lejte, koliko se otroci lahko naučé,“ prikimovali so stariši.

„Gospod, naš bode tudi hodil v šolo, ako ga boste hoteli, bom pa pastirja dobil.“

„Naša bode tudi lahko hodila.“

„Tudi moji bodo hodili, da se bodo lahko učili krščanskega nauka. Dobro je, če znajo otroci brati.“

Ivanov je bil zadovoljen s toliko izpremembo. Otroke, ki so pridno hodili v šolo, je obdaroval s knjigami in podobnicami, pohvalil jih, ter povabil, da jeseni, kadar oznani šolo, zopet pridejo in pripeljejo seboj tovarišev in tovarišic.

Po vseh seliščih se je razširila vnema za šolo.

„Naj se učé otroci!“

Ivanov je bil tega vesel.

Bogdan Zagorski.

Šolske vesti.

Učiteljske izpremembe. Na Štajerskem. Učitelj-voditelj v Črešnjevicah pri Vojniku je postal g. Ivan Adamič, učitelj v Št. Jerneju nad Muto. Učiteljem na nemški šoli v Brezicah je imenovan g. J. Deutschmann, nadučitelj privatne nemške šole v Gorici. Medsebojna menjava se je dovolila učiteljicama Melaniji Preamschack na nemški šoli v Vojniku in Pavli Cidrih v Laškem. Izstop iz službe se je dovolil stalni učiteljici pri Sv. Križu pri Slatini gdč. Mariji Gerbeis. Začasnim učiteljicam pri Sv. Jurju ob Taboru je imenovana gdč. Karolina Zmerzlikar. Stalnim učiteljicam v Lembahu je imenovana gospa Marija Godec roj. Fürst. Učiteljica Ida Daut iz Maribora je prestavljena v Voitsberg. Kot učiteljica ročnih del v Voitsberg pride Alojzija Sikora iz Slov. Bistrice.

Sklep šolskega leta na c. kr. učiteljskišču v Ljubljani se je izvršil 30. junija s slovesno sv. mašo. Iz letnega poročila povzamemo naslednje podatke: Moško učiteljskišče je imelo 94 gojencev, 4 so zvršili študije z odliko, 73 z dobrim, 1 z nezadostnim uspehom, 1 je ostal ne-

klasificiran, 12 je dobilo ponavljavni izpit. Vadnica moškega učiteljskišča je štela 113 učencev; 31 jih je imelo prav dober uspeh, 71 dober uspeh, 11 nezadosten uspeh. — Žensko učiteljskišče: 164 gojenk; 31 z odliko, 124 z dobrim uspehom, 2 z nezadostnim uspehom, 1 neklasificirana, 6 ponavljavni izpit. Vadnica ženskega učiteljskišča: 126 učenk; 26 s prav dobrim uspehom, 85 z dobrim uspehom, 14 z nezadostnim uspehom, 1 neklasificirana.

Sklep šolskega leta na goriškem ženskem učiteljskišču ter ž njim združenih vadbicah se je izvršil v soboto, dne 30. t. m. s slovesno sv. mašo.

Prvikrat po petindvajsetletnem obstanku tega zavoda je izdalo vodstvo letos program, ki obsega 112 strani. Isti obstoji iz spisa, katerega je sestavil bivši ravnatelj, g. šolski svetnik Franc Hafner, v katerem je opisan razvoj učiteljskišča v Gorici in sicer od leta 1781 pa do konca meseca marca 1899. Temu spisu sledi šolsko poročilo za letošnje leto. Iz tega poročila posnamemo, da je bilo v vseh štirih tečajih ženskega učiteljskišča v za-

četku leta vpisanih 288 gojenk, in sicer 141 v slovenske tečaje in 147 v italijanske. Med letom so izstopile 1 Slovenka in 2 Italijanki. Po veroizpovedanju so bile v slovenskih tečajih samo katoličanke. Po narodnosti je pa bilo 133 Slovenk, 4 Hrvatice, 2 Nemki in 1 Italijanka. V prvih treh tečajih jih je dobilo 27 odliko, 62 prvi red, 5 ponavljavni izpit, a 2 sta padli.

Zrelotni izpiti so se začeli včeraj, oglasilo se jih je za to 98, in sicer 39 Slovenk in 1 Hrvatica in 39 Italijank, a 25 privatistinj (13 Slovenk in 12 Italijank).

Zrelotne izpite na c. kr. učiteljišču v Mariboru je delalo 12 učencev, med katerimi je bilo 5 Slovencev. En Nemeč in en Slovenec sta dobila poskušnjo čez počitnice. Na učiteljišču šolskih sester je delalo 22 učenk zrelostne izpite, dve sta naredili z odliko, jedna v dvemesečno poskušnjo.

Na koperskem učiteljišču so dne 27. t. m. slovenski pripravniki dovršili zrelostne izpite. Bilo je 14 maturantov. Od teh so naredili z dobrim vspehom izpit za slovenske ljudske šole sledeči gg.: Egidij Čeh iz Roča v Istri, Josip Eržetič iz Mernika v Brdah, Martin Furlan s Proseka, Alojzij Gorjup iz Vrha pri Kanalu, Adolf Harmel iz Idrije, Karl Kobale iz Polčan na Štajerskem, Rafael Kosoveu iz Kopra, Izidor Kock iz Pirana, Rihard Orel iz Prvačine, Jakob Rojc iz Cerknega, Ciril Valentič z Občin.

Z odliko je dovršil izpit g. Pavel Plešničar iz Otlice, g. Ferdo pl. Kleinmayr pa je naredil izpit za slovenske in nemške ljudske šole.

Na mariborskem c. kr. učiteljišču je bila letos po prizadevanju gsp. ravnatelja Schreinerja prvokrat skušnja iz štajarske zgodovine. Javilo se je za skušnjo pet učencev, ki so gladko in točno od-

govarjali na vsa vprašanja ter bili tudi vsi obdarovani z darili. Predsednik izpraševalne komisije je bil preč. g. kanonik dr. Pajek.

Nove šole. Zasilna šola se ustanovi v Notranji Gorici za vasi Notranja Gorica in Plešivca; v Drenovem griču in Blatni Brezovici dvorazrednici; v Podlipi in Zaplani pa enorazrednici. Šola v Hribu pri Vrhniku se premesti na Vrhniko ter se ustanovi 4. dekliški razred.

Družba sv. Cirila in Metoda name-rava ustanoviti v obmejnih slovenskih mestih brezplačna poučna predavanja v pisanju in čitanju, računstvu itd. Zato pa je potrebna posebna požrtvovalnost Slovencev za prekornostno društvo.

Tečaj za telovadne učitelje se začne letos dne 24. septembra na Dunaju v telovadnici vseučilišča. Pouk je brezplačen ter se bo oziralo v prvi vrsti na kandidate, ki so dovršili srednje šole, v drugi vrsti pa na one, ki imajo učiteljišče.

Šolske vesti iz Istre. Minister za nauk in bogočastje je imenoval začasnim okr. šolskim nadzornikom za slovanske šole Henrika Dominika, Ivana Bunca, Franca Uršiča in Pavla Skopiniča.

Okr. učiteljske konference za novomeški in kočevski okraj, ki sta bile določene za 4. in 5. julija sta zaradi bolezni okr. nadzornika g. Jeršinovica preložene na nedoločen čas.

Razpisane učiteljske službe na Kranjskem. Na štirirazrednici v Ratečah pri Zidanem mostu je razpisana učiteljska služba s postavnimi dohodki v definitivno even. začasno nameščenje. Prošnje do 30. julija na c. kr. šol. svet v Krškem. — Na trirazrednici pri sv. Križu pri Litiji služba nadučitelja s postavnimi dohodki in naturalnim stanovanjem v definitivno nameščenje. Prošnje do konca julija na c. kr. okr. šol. svet v Litiji. Na enorazrednici v Ljubnem je razpisana

služba učitelja - voditelja s postavnimi prejemki in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje. — Na enorazrednici v Koprivniku služba učitelja-voditelja s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje, Prošnje za obe službi do 31. julija na c. kr. okr. šolski svet v Radoljici. V šolskem okraju Črnomelj so razpisane službe učiteljev - voditeljev na enorazrednicah v Preloki, v Črešnjevcu in drugo učno mesto v Starem-Trgu pri Poljanah v stalno oziroma začasno nameščenje s postavno določeno plačo in prostim stanovanjem. Prošnje do 31. julija na c. kr. okr. šolski svet v Črnomlju. — Na Štajerskem. V ljutomerskem

političnem okraju so stalno oziroma začasno namestiti s prvim novembrom sledeče učiteljske službe: pri sv. Jurju ob Ščavnici (III plač. raz.) dve učiteljski službi; Pri sv. Petru (II pl. razred) eno učiteljska in v Ščavniški dolini (III plač. razred) nadučiteljska služba. Prošnje do 20. julija na dotični okr. šol. svet. — V ptujskem okraju: na Polevškaki dve mesti (III pl. razred in sobi), v Girkovcih dve mesti (III pl. razred in sobi), pri sv. Janžu na dravskem polju eno mesto (III pl. razred), na Selah eno mesto (III plač. raz. in stanovanje), pri sv. Juriju na donacki gori dve mesti (IV plač. raz. in stanovanje po pogodbi. Prošnje do 1. avgusta na dotični krajni šol. svet.

Drobtine.

Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo 20. junija v Gorici 21. zbor. Velečastiti gospod prof. dr. Jožef Pavlica je narisal značaja svetih apostolov Petra in Pavla in dokazal iz njunih značajev, da katoliška cerkev ni človeško, ampak božje delo.

Predsednica je prebrala nova društvena pravila, katera so društvenice ednoglasno potrdile.

Dne 2. junija so društvenice pele v cerkvi sv. Ivana Hallerjevo mašo op. 32. Wittov „Veni Creator“ in Lasciacev „Ave Maria“.

Koncert učiteljiških abiturjentov. Abiturjenti in abiturjentinje tukajšnjega c. kr. učiteljišča priredé v zvezi z hrvatskimi gosti abiturjenti s sodelovanjem vojaške godbe koncert in sicer v soboto, dne 14. t. m. v zgornji dvorani „Narodnega doma“ na korist „Učiteljskemu konviktu“ in Prešernovemu spomeniku.

Učiteljsko društvo za celo Avstrijo snujejo sedaj na Dunaju. Seveda je stvar

še le v prvih početkih. V novem društvu bi imeli biti združeni učitelji vseh narodnosti in političnih barv. — Kedorkoli le malo pozna terorizem, s katerim mnogi liberalni in mokraški učitelji zasledujejo svoje nasprotnike, mora takoj vedeti, da je tako društvo gola utopija. Tudi bi morali narodni in krščanski učitelji v takem društvu popolnoma zatajiti svoje prepričanje. Agitacija za društvo izvira iz dunajske jungovske stranke in nosi popolnoma socialnodemokraški znak na sebi.

Pridni obiskovalci šole. V mestu Biel (Švica) je letos o veliki noči višji razred dekliške šole zapustila neka deklica, ki v celi devetletni šolski dobi ni zamudila niti ene ure pouka. Šolska komisija je izročila deklici v dar hranilno knjižico z znatno vlogo. Tudi v čeških rudnih gorah sta letos izostala neki deček in deklica (brat in sestra), ki nista zamudila nobene učne ure.

Narobe svet. Moderne ženske se kaj mnogo prizadevajo, da bi se jim dovolil

študij vseh vednostnih strok in da bi dobile pristop k vsem službam. Tudi v Avstriji imamo že nekaj doktoric in profesoric. Seveda mora imeti tako stremljenje posledico, da se bodo odslej moški pečali z ženskimi opravili. Res je že šolski svet v Londonu sklenil, naj se na neki mestni deški šoli kot obvezni predmet vpelje kuhanje. V debati se je naglašalo, naj se skrbi za to, da postanejo dečki nekdanj „dobro vzgojeni soprogi“.

Dejanje sv. Detinstva je tudi nekaterim našim domačim nasprotnikom trn v peti. Večkrat so se morali kateheti že zagovarjati zaradi pobiranja denarjev pred višjo šolsko oblastjo. Ministerijalni odlok (z dne 17. junija 1873., št. 7702) namreč prepoveduje nabiranje denarjev brez izrecnega dovoljenja deželne šolske oblasti. Katehetom se je treba ravnati po tej zapovedi, da si prihranijo nepotrebne sitnosti. Vendar ne more nobena oblast prepovedati sprejemati mile darove od otrok zunaj šole. — Ti mali otroški prispevki tudi niso brez pedagoškega pomena, ker se dete na tak način privadi milosrčnosti in se mu že v zgodnjih letih vcepi zavest, da je ud vesoljne, katoliške cerkve, ki objema vse narode. Kako lep kapital se nabere iz teh otroških vinarjev in koliko dobrega se z njim stori, naj pričajo naslednji podatki. Letni dohodki tega društva znašajo približno 1,500.000 gld. S to svoto sta se podpirala 202 misijona, 1898 sirotišnic, 5264 šol, 550 delavnic, 241 poljedelskih in vrtnarskih šol, 1219 misijonskih lekarnic; vzgajalo in hranilo se je 335.772 oseb. Lep kos kulturnega delovanja izvršuje sveta cerkev z neznatnimi darovi malih otrok.

500letnica Gutenbergova. V Mogunciji na Nemškem so kaj slovesno praznovali letos na Kresni dan 500letnico, odkar se je rodil Janez Gutenberg (imenovan Gensfleisch), izumitelj tiskarske umetnosti.

Šolstvo v Rusiji. Ruske ljudske šole se delé v ministrske, okrajne, katere stojé pod upravo posameznih gubernij ali pokrajin, župne, katere upravljajo cerkvene oblasti in v takozvane šole „gramote“ (pismene za pisanje), v katerih se po siromašnih krajih uči: čitanje in pisanje, navadne molitve in nekoliko računanja. So pa poleg tega tudi privatne šole, katere so večinoma zelo dobre. Ministrske, okrajne in privatne šole so dobro urejene, župne in „gramotne“ pa so bolj primitivne, kakoršne so mnoge tatarske in židovske v Rusiji. Vseh šol ima Rusija preko 80.000 z 4.000.000 učenci (polovica je gotovo učenk), brez židovskih, mohamedanskih in finskih šol. (Učiteljev in učiteljic je 114.000, od teh učiteljk 23.000.) Leta 1896. je bilo ministrskih ljudskih šol 31.596; župnih in „gramotnih“ 34.836, ostale pa so bile okrajne ali privatne. Cerkvenožupne so v vsakem oziru take, da Rusi sami javno po časopisih pripovedujejo, da so bolj na papirju. „Pravilno urejenih šol“ je bilo 1896. l. 43.894, torej nekoliko čez polovico. Preidimo na plače učiteljev. Župniki in kapelani (dijakoni) dobivajo slabo nagrado in pogosto še nobene ne. Učitelji v ministrskih šolah, (katere stojé neposredno pod ministrsko upravo), so najboljše plačani. Večina ruskih ljudskih učiteljev (učiteljic) ima mesečnih 12—15, redkeje 20—24 rubljev, (15—19, redkeje 25—30 gld.) in stanovanje. A kar je še slabše, ruski učitelji ne dobivajo niti te male plače redno vsak mesec, ampak mnogi morajo čakati nanjo dva, tri in več mesecev. Sedaj se vstrajno dela na to, da se i v tem pomaga narodnim učiteljem. Mnogi zagovarjajo kot minimum letnih 300 rubljev plače in stanovanje, a manjše je število onih, kateri so za 400 rubljev, no še manj je tistih, kateri hočejo, da se dá „narodnemu mučeniku“ 500 rub-

ljev letne plače, dasiravno dobro vedó, da v tovarnah srednji uradniki dobivajo na dan 1 rubelj ali 30 rubljev na mesec. Petrograjski šolski list *Ruskaja škola* prinaša v 1. številki tega leta zaključke „Obščestva uzajemne pomoči bivših gojencev petrograjskega učiteljskega instituta“, in pravi, da bise morali za to potruditi, da se plače učiteljem zboljšajo, ker so se vse razmere od 1872. l. znatno spremenile, a slaba plača učiteljev je ostala neizpremenjena. Društvo predlaga, da se izda apel na občinstvo in časnikarstvo, da bi se morebiti po tej poti dospelo do poboljšanja. To je tem potrebnejše, ker je mnogo učiteljev ostavilo šole in odšlo v žganjarne, da prodajajo žganje, kjer imajo malo muke in ni treba veliko znanja. Plače dobivajo do 800 rubljev na leto, torej za dobro polovico ali pa dve tretjine več, kot pri šoli. Žganje je v Rusiji državni monopol. Mnogi so odšli v železniške službe, kjer je tudi plača večja od učiteljske. Še nekaj je, kar je žalostno. V Rusiji navedeno društvo niti ne govori o stopnjem zboljšanju učiteljskih plač, n. pr. da se uvedó kvinkvenalke.

Prošnja, da se v vaških šolah podučuje samo dopoldne. Predsednik centralnega gospodarskega društva za vzhodno Prusko vložil je prošnjo do vladnega predsednika, s katero hoče doseči, da se poleti podučuje v vaških ljudskih šolah samo predpoldne. Za podporo te prošnje navaja, da je poldnevni

poduk ne le v korist zdravju otrok, ampak tudi v prid vzgoji roditeljev. Celodnevni poduk odteguje otroke roditeljskemu domu in družinskemu življenju gotovo cel dan. Daljna, ne ravno mala korist poldnevnega poduka obstoji v tem, da bi žene-delavke na ta način mogle tudi nekoliko zaslužiti popoldne, dočim bi starejši otroci opravljali hišna opravila in pazili na mlajše svoje brate. Bati se je le, da bi zopet stariši kmalu obložili otroke preveč z gospodarskimi opravili.

Društvo za zatiranje alkoholizma na Nemškem prišlo je v svoji poslednji skupščini do zaključka, ki meri na to, da se otrokom, ki šolo obiskujejo, zabranjuje pitje opojnih pijač. Zaradi tega naj šole odgovoré na sledeča vprašanja: 1. koliko otrok (navedeno po letih) sploh ni vživalo alkohola (opojnih pijač) in to, vina, piva, mošta, žganja? 2. Koliko jih ni pilo žganih (kuhanih) pijač (žganja, konjaka, ruma i. t. d.)? 3. Koliko jih vsak dan pije pivo, vino, žganje? 4. Koliko jih je pilo pred začetkom poduka?

Rusija. Obisk pariške razstave. Rusko ministrstvo namerja poslati iz vsacega šolskega okrožja na pariško razstavo po 10 zastopnikov ljudskih in industrijskih šol in nekaj šolskih nadzornikov. Celó iz Sibiriije, okrožja (distrikta) Amura in Turkeстана, torej iz ruske Azije se celo namerava tje poslati zastopnike. Po povratku iz Pariza morajo soudeležniki svoje oblasti (gosposko) obvestiti o vsem, kar so videli in slišali.

☞ Današnji številki smo priložili glasbeno prilogo. Upamo, da s tem vstrežemo mnogim našim naročnikom.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

1. Slovenski mladini.

Molto moderato.

P. Angelik Hribar.

S. A.

1. Pozdravljam te, mladost pre - mi - la! Pozdravljam s ce - le - ga sr -
 2. Za tem že - lim naj bi lju - bi - la Pre - do - bre si ro - di - te -
 3. In tret - ja mo - ja že - lja vro - ča, Za - pom - ni si jo mla - da

T. B.

mf

1. ca, Na vek naj bi Bo - ga lju - bi - la, Na vek naj bi Bo - ga lju -
 2. lje, Na sta - rost jim v podpo - ro - bi - la, Na sta - rost jim v podpo - ro -
 3. kri! Ti do - mo - vi - no pri - po - ro - ča, Ti do - mo - vi - no pri - po -

f

1. bi - la To pr - va že - lja je mo - ja, To pr - va
 2. bi - la, Ki to - li - ko za te skr - bé, Ki to - li -
 3. ro - ča, Da lju - biš jo do kon - ca dni, Da lju - biš

mf

rit.

1. že - lja je mo - ja.
 2. ko za te skr - bé.
 3. jo do kon - ca dni,

rit.

2. Božji volek.

Andantino.

P. Angelik Hribar.

S. *p* *f*

1. Ču-ri mu - ri, bož-ji vo - lek, bož-ji vo - lek, volek moj,
2. Ču-ri mu - ri, bož-ji vo - lek, tam je do - mek, domek tvoj,

T. *p* *f*

1. Ču-ri muri, bož-ji volek božji volek,
2. Ču-ri muri, bož-ji volek tam je domek,

mf *f* *p*

1. Zle - ti, zle - ti in po-ka-ži kje je do - mek tvoj. Z ro-ke deč-ko-
2. Zdaj pa zle - ti in po-ka-ži kje je do - mek moj! Po-le-tel je

mf *f* *p*

1. Zle-ti, zle-ti in pokaži kje je domek tvoj. Z roke dečko-
2. Zdaj pa zle-ti in pokaži kje je domek moj! Po-le-tel je

f *p*

1. ve je bož-ji vo-lek, vo - lek od-le-tel, Pa na po - lja
2. bož-ji vo - lek k solncu, k soln - cu pod ne-bo, Dol-go je za

f *p*

1. ve je bož-ji vo-lek, vo-lek od-le-tel, Pa na po-lja
2. bož-ji vo - lek k solncu, k solncu pod ne-bo, Dolgo je za

f *ritard.*

1. pi - sa - ni je cvet-ki ob - se - del.
2. njim str-me - lo deč-ko-vo o - ko.

f *ritard.*

1. pi - sa - ni je cvet-ki ob - se - del.
2. njim str-me-lo deč-ko-vo o - ko.